

ARNAVUTLUK YATIRIM PROFİLİ

A. ARNAVUTLUK ÜLKESİNİN İŞ ORTAMI

1. İş Ortamı

a. İş Ortamına İlişkin Genel Göstergeler

Dünya Bankası'nca her yıl düzenlenen ve ülkelerin iş yapılabilirliğini irdeleyen "Doing Business" çalışmasının 2020 yılı raporuna göre Arnavutluk 190 ekonomi içerisinde iş yapılabilirlik açısından 82. sırada yer almaktadır.

Tablo 1 Dünya Bankası Doing Business Raporu Ülke Bilgileri

2020	Şirket Kurma	İnşaat/Müteahhitlik İzinleri	Elektrik Erişimi	Tapu/Mülkiyet Kayıtları	Banka Kredisine Erişim	Vergi Ödenebilirliği	Dış Ticaret Uygulamalarına Açıklık	Mahkeme Süreci	Şirket Tasfiyesi
Dünya Sıralaması	46	166	107	98	48	123	25	120	39
Prosedür Sayısı	5	19	6	5	-	-	6/9 (İhr/İth)	39	-
Gerekli Gün Sayısı	4.5	324	71	19	-	-	8/10 (İhr/İth) saat	525	2 yıl
Maliyet (% kişi başına düşen gelir)	10.8	6.8	448,6	8,9 (% taşınmazın değeri)	-	-	10/77 (Dolar)	42,7 (% taşınmaz bedeli)	10 (% varlık değeri)

Kaynak: Arnavutluk Doing Business 2020 Raporu

b. Şirket Kuruluş ve Tasfiyesine İlişkin Mevzuat

Arnavutluk'ta şirket kuruluş işlemleri için Milli Sicil Merkezine (QKB) (www.qkb.gov.al) başvuru kayıt olunmalıdır.

Arnavutluk'ta limited şirketin kurulması için istenen evraklar:

- Kurucuların noter tasdikli pasaport fotokopisi
- Kuruluş sözleşmesi
- Tüzük/ana sözleşme
- Avukat'a verilen vekaletname
- QKB'de memur tarafından elektronik ortamda doldurulan form

Arnavutluk'ta **anonim şirketin kurulması için** istenen evraklar da limited şirket için istenen evraklarla aynıdır. Sadece banka teminat mektubunun en az 2.000.000 Lek olması gerekmektedir. Bu sermayenin ¼'nün yatırılmış kalan kısmının taahhüt edilmiş olması yeterlidir.

Mevcut bir yabancı limitet şirketin Arnavutluk'ta şube veya temsilcilik kaydı için istenen evraklar:

- Türkiye'deki şirketin ana sözleşmesi (apostilli)
- Türkiye'deki ticari sicil kaydı (apostilli)
- Türkiye'deki şirketin vergi kayıt belgesi (apostilli)
- Türkiye'deki şirketin sosyal sigortalar kayıt belgesi (apostilli)
- Türkiye'deki şirketin (şirket, şube veya temsilcilik açılacağına dair) genel kurulu kararı (apostilli)
- Türkiye'deki şirketin son mali yıl bilançosu
- Arnavutluk'ta kurulacak şirketin kuruluş sözleşmesi
- Arnavutluk'taki şirketin tüzük/ana sözleşmesi
- Banka teminat mektubu (asgari 100.000 Lek)
- Kurucuların noter tasdikli pasaport fotokopisi
- Arnavutluk'taki avukata verilen vekaletname
- QKB'de memur tarafından elektronik ortamında doldurulan form

Mevcut bir yabancı anonim şirketin Arnavutluk'ta şube veya temsilcilik kaydı için istenen evraklar da limitet şirketin şube veya temsilcilik kaydı için istenen evraklarla aynıdır. Şubelerde asgari sermayenin yatırılma şartı yoktur. Ana şirketin sermayesi de kullanılabilir.

- **Noter masrafları:** Türkiye'den daha düşük olup evraklara göre değişmektedir.
- **Avukatlık masrafları:** Şirketin kayıt işlemleri için ortalama 300-700 Euro'dur.

Kayıtların tamamlanmasıyla QKB elektronik postayla otomatik olarak bu durumu Vergilendirme Genel Müdürlüğüne ve Belediye Vergilendirme Bölümüne bildirir. Her yeni kayıt için ilgili belediyelere şirketlerin adresleri ve diğer bilgiler aktarılır. Vergi Levhası/Numarası (NIPT) bu kayıtlar sırasında hazırlanır. Kayıt sürecinin tamamlanması ve sertifikanın verilmesiyle şirket kurulmuş, vergi ve sosyal sigortalara da aynı zamanda kayıt gerçekleştirilmiş olur. Kayıt işlemleri ortalama 15 gün içinde bitirilmektedir. Şirket kurulduktan sonra, vergi numarası verilir ve bir ay içinde Belediye Vergileri yatırılır. Ayrıca Sosyal Sigorta Müdürlüğüne kayıt olunur. Belediye Vergisi (ortalama); tabela için 3.000 Lek, temizlik için 7.000 Lek, yeşil alan için 2.000 Lek, ofis için metrekare başına hesaplanarak ödenir.

Vergi borcu olmayan şahıs ve limitet şirketlerin tasfiyesi başvuru tarihinden 45 gün içerisinde kendiliğinden gerçekleşmektedir. Anonim şirketlerin tasfiye süreci ise ortakların tasfiye memuruna başvurusu ile başlamaktadır.

c. Vergi Uygulamaları

A) Doğru ve dolaylı Vergiler:

Kazanç Vergisi: Ticari kayıt defterleri kullanan ve KDV ödeyen bütün şirketler (yerli veya yabancı) kazanç vergisine tabidirler. Ülke içinde yerleşik vergi mükellefi, sadece Arnavutluk Cumhuriyeti toprakları içinde oluşan gelirler için yükümlüdür. (%15)

Katma Değer Vergisi (KDV): Katma Değer Vergisi şu durumlarda ödenir:

-Arnavutluk Cumhuriyeti topraklarındaki ekonomik faaliyetinin bir parçası olarak vergilendirmeye tabi olan tüm mallar ve hizmetlerin, vergiye tabi kişi tarafından alınması halinde,

- Arnavutluk Cumhuriyeti'ne yapılan tüm malların ithalatında, kaydın en alt sınırı, her takvim yılı için 5 milyon Lek ya da 5'nci maddeye dayanarak Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek herhangi başka bir miktardır. Serbest meslek, avukat, noter, eczacı, doktor, dişçi, muhasebeci, mimar vs. hizmetler için taban gelir uygulaması kaldırılmış olup KDV uygulamalarına tabidir. İthalat ve ihracat faaliyetinde bulunan bütün gerçek ve tüzel kişiler KDV'yi ödemek için zorunlu kayda tabi tutulmuşlardır (%20). Ancak ihracat yapan firmalar için KDV iadesi alınması mümkündür.

Kaynak Vergisi: Arnavutluk Cumhuriyeti'ndeki tüm mukimler; merkezi ve yerel yönetimler, kar amacı gütmeyen kuruluşlar ve yasa tarafından tanımlanmış diğer şahıslar, Arnavutluk Cumhuriyeti'nde bir kaynak tarafından oluşan aşağıdaki ödemelerin % 15'i stopaj vergisiyle yükümlüdürler.

Vergilendirilebilir gelirler, 19/01/1993 tarihli ve 7661 sayılı yasaya ve Maliye Bakanlığı'nca çıkarılan alt düzenlemelere uygun olarak, bilanço ve ekleriyle kesinleşir. Kazançlar veya diğer net gelirler ile mahsup edilebilir giderler ve brüt gelirler arasındaki farklardır. Vergi yılı, takvim yılına uygun olarak 1 Ocak'ta başlar ve 31 Aralık'ta biter.

Kişisel Gelir Vergisi: Dünyada nerede üretilirse üretilsin tüm gelirler için, Arnavutluk'ta mukim tüm şahıslar vergiye tabidir. Ancak, Arnavutluk'ta mukim olmayanlar, sadece Arnavutluk sınırları içinde elde ettikleri gelir için vergi mükellefi olurlar (%1-%20).

(Özel) Tüketim Vergisi: Tüketim vergileri belirli yüksek tarifeli mallar kategorisine uygulanan vergilerdir. Genellikle, tüketim vergileri sağlığa zararlı malları, lüks malları ve çevreyi kirleten malları kapsamaktadır. Söz konusu vergiler değişkendir. Arnavutluk'ta tüketim vergileri;

- Petrol ürünleri: Benzin 33-38 leke/litre, mazot 13-27 leke/litre
  - Alkollü içecekler: Bira 30 leke/litre, şarap 20 lek/litre, raki 80 leke/litre
  - Tütün ve yan ürünleri: 20 leke/paket, puro 2240 leke/kg
  - Kahve: Kavurmamış 40 leke/kg, kavrulmuş 80 leke/kg
  - Havai fişekleri
  - Kozmetik ürünleri:%60
  - Lastikler: 4011 GTIP ürünleri
  - Elektrik akümülatör, pil ve batarya
  - Ambalaj ürünleri: 100 leke/kg
  - Ampuller: 8539 GTIP'li bazı ürünler için
- üzerinden alınmaktadır.

b) Milli Vergiler

Liman Vergisi: Arnavutluk Cumhuriyetinde uygulanan Deniz Limanı Vergisi 1 (Bir) Avro'dur.

Akaryakıt Vergisi: Arnavutluk'ta üretilen ve dışarıdan ithal edilen benzin, gaz yağı ve dizel yakıt için litre başına 27 Lek ödenmektedir.

İkinci El Arabalar İçin İthalat Vergisi: Ağustos 2011'den itibaren arabalar için ithalat ve satış vergisi kaldırılmıştır. Yeni kanunda gümrük ve diğer vergiler yıllık taksitler halinde

geri ödenecek şekilde bir sistem şekillendirilmiştir. İthalat dâhil olmak üzere tüm otomobil vergileri birleştirilip her sene zorunlu olan ruhsat kaydında ödenecektir.

Karbon Vergisi, Karbon vergisi benzin için 1.5 lek/ litre, gaz yağı, solar, mazot, dizel yakıt için 3 lek/lt seklindedir.

Plastik ve cam tek kullanışlı ambalajların vergisi: Tek kullanımlık plastik ambalajlar için hem üretimde hem ithalatta 100 lek/kg uygulamaktadır. Sadece yerli geri dönüşüm sanayisi için ambalaj vergisi % 50 lek/kg seklindedir. Tek kullanımlık cam ambalajlar için ise, hem ithalatta hem üretimde 10 lek/kg dir.

Madencilik Vergileri: Arnavutluk'ta madencilik sektöründe faaliyet gösteren şirketler veya maden çıkartma lisansı alanlar Arnavutluk devletine madencilik vergisi ödemek zorundadır. Madencilik vergisi aylık hesaplanır ve ihracat yapıldığı anda ödenir. Madencilik vergisinin % 25'i madencilik faaliyetinin bulunduğu yerel idareye gider. Kiralama vergisi (altın, gümüş %10, bakır, nikel, demir, nikel, krom vs %7-%5, granit %6, mermer %5 vs.)

Yıllık Balıkçılık Faaliyeti Vergisi: Balıkçılık lisansının alınmasından sonra bu verginin ödenmesi zorunludur. Vergi ödenmeksizin lisans geçerlilik kazanmaz. Gemi balıkçılığı (bir gemi için) yıllık vergiler türe göre değişmektedir.

Oyun Salonu, Kasino ve Hipodromlarda Düzenlenen Sportif Yarışlar İçin Kayıt Vergisi: Bu vergi, her faaliyetin başlangıcında, kayıta ödenir. Televizyon ve geleneksel piyango, sportif kumarhaneler, pist yarışları için 2.000.000 Lek, elektronik kumarhaneler için 1.000.000 Lek tutarında vergi ödenmesi gerekmektedir.

d. Sosyal Güvenlik Uygulamaları

Çalışma Saatleri: Arnavutluk İş Kanununa göre normal günlük çalışma süresi 8 saati aşamaz. Diğer taraftan, normal haftalık toplam çalışma süresi de 40 saati aşmamalıdır. Bazı durumlarda, işveren tarafından talep edildiği ve onaylandığı takdirde, işçi iş saatlerinden sonra da çalışabilir. Ancak her halükârda haftada 48 saatlik çalışma süresi geçilemez. Yani fazla mesai saatlerinin toplamı hafta başına 8 saati aşamaz. Ulusal tatil günlerinde çalışılması ve 18 yaşın altındaki çocuklar ile gebelik döneminde olan kadınların gece çalışmaları Arnavut İş Kanunu tarafından yasaklanmaktadır.

Fazla Mesai Ödemeleri: Fazla mesai çalışmalarının karşılığının, ek maaş veya ek tatil olarak verilmesi öngörülmektedir. Fazla mesai için, uygulanan maaştan % 25 daha fazlası veya normal tatillerden % 25 daha fazlası uygulanır. Fazla mesai karşılığı, fazla mesaiden itibaren iki ay içerisinde kullanılmalıdır. Resmi tatiller esnasında veya hafta sonlarında yapılan fazla mesai için normal maaşın ve fazla mesai süresinin % 50 daha fazlası olarak uygulanır.

Emeklilik yaşı: Sosyal sigorta yasasında, emeklilik yaşı erkekler için 65 ve kadınlar için 60'tır. Emeklilik yaşı 67-62'ye ulaşıncaya kadar her yıl üçer ay yükseltilmektedir.

Asgari ücret: Arnavutluk'ta Asgari Ücretin Tayinine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararına göre 2021 yılında asgari ücret aylık 30.000 Lek'tir. Asgari ücret ayda en az 174 saatlik normal iş süresi için ödenmektedir. Çalışma saatlerine göre fazla mesai ödemesi yapılacaksa, saati 115 Lek'ten daha az olamaz. Diğer ödemelerin ise 20.000 Lek üzerinden hesaplanması gerekmektedir.

Yabancı İşçi Çalıştırma: Arnavutluk'ta iş yapan müteahhitler, çalıştırdıkları Arnavut işçi sayısını %10'unu geçmeyecek şekilde yabancı işçi çalıştırabilirler. Ancak söz konusu oran, alınacak özel izinlere bağlı olarak değişebilmektedir. Yabancı işçi istihdamı için gerekli evraklar;

- 1- Dilekçe formu (Arnavutluk'ta hazırlanacaktır.)
- 2- Çalışma kontratı orijinal veya noterden onaylanmış hali (Çalışma süresi en az 1 yıl) (Arnavutluk'ta hazırlanacaktır.)
- 3- Pasaport fotokopisi veya noterden onaylanmış hali (İlk sayfa, süre sayfası, son giriş sayfası ve son sayfa) (Arnavutluk'ta hazırlanacaktır.)
- 4- Yabancı kişinin bizzat başvuramaması halinde vekâletname (Arnavutluk'ta hazırlanacaktır.)
- 5- Vergi dairesinden şirketin borcunun olmadığına dair belge (Arnavutluk'ta hazırlanacaktır.)
- 6- Denetim tutanağı fotokopisi ya da iş müfettişliğinden alınan kayıt belgesi (Arnavutluk'ta hazırlanacaktır.)
- 7- 5 adet fotoğraf
- 8- Çalıştığı şirketin sicil kaydı ve vergi numarası, ortaklarından biri ise statüsü ve şirketin tüzel kişiliği (Arnavutluk'ta hazırlanacaktır.)
- 9- Diploma fotokopisi (Türkiyeden alınacaktır.)
- 10- Harç ödemesi (Arnavutlukta)

2. Potansiyel Yatırım Alanları

Sağlık, geri dönüşüm, yenilenebilir enerji alanlarında önemli bir potansiyel olduğu görülmekle birlikte tekstil, ayakkabı, inşaat malzemeleri, mobilya, elektrikli ev aletleri ve makineler konusunda ülkemizin sahip olduğu fiyat avantajı dikkate alındığında yatırım yapılabilecek alanlar olduğu değerlendirilmektedir.

B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

a. Genel

02.11.1994 tarihli ve 7764 sayılı "Yabancı Yatırımlar Yasası" Arnavutluk'taki yabancı yatırımcılar için avantajlı bir ortam oluşturmaktadır. Bütün yabancılar için şahsi ya da tüzel kişilik olarak aşağıda yer alan hükümler geçerlidir:

* Yabancı yatırımlar için ön izne ihtiyaç duyulmadığı gibi, hiçbir sektöre de kapalı değildir.

* Şirketlere yabancı hisse sahiplerinin katılım oranları konusunda sınır olmayıp %100 yabancı sahiplik mümkündür.

* Yabancı yatırımlar, kanunda sayılan ve kamu kullanımı menfaatine olan özel durumlar dışında, doğrudan veya dolaylı olarak kamulaştırılmaz ve millileştirilemez.

* Arnavutluk vergi sistemi de yabancı yatırımcılara karşı ayrımcılık yapmamaktadır.

* Ayrıca, kamu ihale usulleriyle ilgili mevzuat da yerli ve yabancı firmalar arasında çok az ayırım öngörmektedir.

* Yabancı yatırımcılar bütün fonlarını ve desteklerini yatırım şekline çevirme hakkına sahiplerdir.

* Uluslararası anlaşmalara uygun olarak, en elverişli uygulamalar da sağlanmaktadır.

Diğer taraftan, 16.09.2011 tarihli ve 316 sayılı kanunu ile “Yabancı Yatırımlar Yasası”na bazı maddeler eklenmiştir. Söz konusu Kanuna göre altyapı, turizm, enerji ve tarım sektörlerinde yapılacak ve en az 10 milyon Avro’ya ulaşan Yabancı yatırımları için özel bir hükümet güvencesi uygulanacaktır.

Arnavutluk’taki yatırımcılara, yatırımları için hukuki koruma hakkı verilmiştir. Anlaşmazlık durumunda taraflar bir tahkim kurumuna, davalarının mütalaa edilmesi için başvurabilirler.

Yabancı yatırımcılar ayrıca anlaşmazlık durumlarını bir Arnavut Mahkemesine ya da Tiran’daki tahkime sunma hakkına sahiptirler.

Yasaya göre Hükümet, yabancı yatırımcıların üçüncü şahıslarla olan anlaşmazlıklarında hukuki yardım vererek hem onları koruyacak hem de onlar adına taraf olacaktır. Diğer bir deyişle, yabancı yatırımcının anlaşma imzaladığı Bakanlık, mahkemede yabancı yatırımcının yerini alacak şirket adına yasal koruma sağlayacaktır ve üçüncü şahıslarla olan sorunlarda yabancı yatırımcıyı temsil etmeyi taahhüt etmektedir. Bir diğer önemli koruma ise, devlet tarafından güvence altına alınmış olan yatırımlar için Arnavut mahkemeleri haciz ya da şirket faaliyetlerinin durdurulması gibi kararların uygulanmayacağına inanmayacağına dairdir. Yasaya göre, bu hukuki korumadan yararlanabilecek olan yabancı şirketlerin en az 10 milyon Avro’luk yatırım yapmış olmaları ve altyapı, turizm, enerji ve tarım sektöründe faaliyet göstermeleri, ayrıca, devletle de anlaşma imzalamış olmaları gerekmektedir.

b. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar

Arnavutluk yabancı yatırımcılara yerli yatırımcılarla aynı şartları sağlamakla birlikte, arazi mülkiyeti ile ilgili olan izinleri kapsamaz. Yabancıların, hava ve denizcilik kabotajları da yasalarla kısıtlanmıştır. Yabancı yatırımlar izin almadan önceki koşullara tabi değildirler. Özel mülkiyet hakları anayasa tarafından korunur. Arnavutluk yasalarına göre yabancı yatırımlarla ilgili anlaşmazlıklar konusunda uluslararası tahkim kararını uygulamakla zorunludur.

2. Yatırım Teşvik Mevzuatı

Teşvikler, önemli projelerin gerçekleştirilmesini desteklemek amacıyla, Arnavutluk Meclisi tarafından Devlet Yardımları Hakkındaki Yasası kabul edilmiştir. 21.04.2005 tarihli ve 9374 sayılı bu Yasa, tüm imalat ve hizmet sektörlerine, merkez ve yerel idareden alınan tüm tedbirlere, tarım ve balıkçılık sektörlerinde faaliyet gösterenler hariç, belirli işletmelere yarar sağlayan ve devlet adına hareket eden diğer kurumlara yönelik olarak uygulanmaktadır. Devlet yardımı bağış veya sübvansiyon şeklinde olabilir: muafiyetler, indirim, erteleme veya vergi kredisi ile diğer mali katkılar, ceza ve temerrüt faizinin silinmesi, indirim oranında borç garantisi veya ödünç verme, tedarik edilen malların veya sağlanan hizmetlerin fiyatlarında indirim, piyasa fiyatı altında kamu mallarının satış/ kiralınması veya piyasa fiyatı üstünde ürün veya hizmet alımı dahil, işletmelerdeki devlete ait öz sermayenin veya değerinin yükseltilmesi şeklinde sıralanabilir.

Devlet Yardımları Hakkındaki Yasa, bölgesel yardım ile zorluk içinde bulunan işletmeler için de uygulanmaktadır. Bu yardımları gerçekleştirme usul ve şartlarına ait ilgili düzenlemeleri, Ekonomi ve Finans Bakanlığı ile Enerji ve Altyapı Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.

Arnavutluk’ta Uygulanan En Önemli Teşvikler:

- Maliye Bakanlığının 30.01.2006 tarihli ve 3 sayılı talimatına göre, makine ve ekipman ithalatçıları KDV'den %100 oranında muafır. Bunun için söz konusu makine ve ekipman, vergi konusu olan ekonomik faaliyetlerde kullanılmalıdır.

- Fason üreticiler, işçilik katkıları ve işverenlere sağladıkları hizmetler için, bu ürünlerin yeniden ihraç edileceğini kanıtlamaları halinde, KDV'den muafır.

- Devlet mülkiyetinde olan malların, piyasa oranlarından düşük değerlerle (bina ve toprak) kiraya verilebilir ve üretim faaliyetleri için yatırım ve istihdam seviyesine uygun olarak bu kiralar indirilebilir.

- Turizm faaliyetlerinde, "imtiyaz statüsü": 1993'ten itibaren uygulanan, "Turizm Bölgelerinin Gelişmesi İçin Yasa", turizm alanındaki birçok yatırım için teşvikler öngörmektedir. Bu teşvikler, yatırımcının Turizm, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığı'ndan alınacak "imtiyazlı statüye" bağlıdır.

- Esastan "imtiyazlı faaliyetler": inşaat, restorasyon, düzeltmeler, genişleme; otel, motel ve tatil köyleri işletmelerinin faaliyetleridir.

- Ücretsiz "imtiyazlı faaliyetler": turizm tesisleri, ücretsiz yapıların inşaatı, restorasyonu, düzenlemeleri, genişlemesi. Örneğin, restoran, mağaza, kaplıca, spor ekipmanları v.s.'dir.

- 2011 yılı eylül ayı itibarıyla, hazır giyim ve tekstil ürünlerinin ithalatında gümrük vergisi sıfırlanmıştır.

- 10.10.2012 tarihi itibarıyla, Bakanlar Kurulu tarafından çimentonun ve çeliğin KDV'sinin kaldırılmasına karar verildi. Söz konusu kararla, hükümet enerji ve elektrik üretim malzemelerinin maliyetini azaltarak hidroenerji sektörüne yatırımları teşvik etmeyi, amaçlamaktadır.

Turizm Sektöründeki Destekler:

- İthal edilen malların gümrük vergilerinden ve tüketim vergilerinden, sadece yatırım ve "imtiyazlı faaliyetlerin" devam etmesi süresince muaf olunmaktadır.

- Yatırım geliştirme aşamasının bitirilmesinden itibaren 5 mali yıl için gelir vergisinden muafiyet, bir sonraki 5 yıl için gelirin sadece % 50'si için vergi ödenmektedir.

- Kazançlar Arnavutluk'ta tekrar yatırım amaçlı kullanılırsa % 40 oranında gelir vergisi indiriminden yararlanır.

C. ARNAVUTLUK ÜLKESİNDEKİ TÜRK YATIRIMLARI

1. Önde Gelen Yatırımlar ve Sektörler Hakkında Bilgilendirme

Arnavutluk Merkez Bankası verilerine göre Türkiye'nin ülkedeki doğrudan yabancı yatırım tutarı 2020 yılında 120 milyon Euro'ya ulaşmıştır.

Yatırımlar açısından önde gelen sektörlere bakıldığında, enerji, maden, havacılık, iletişim, bankacılık yatırımları ön sıralarda yer almaktadır.

Tablo 2 Türkiye'nin toplam yatırım tutarı

YIL	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam
Değer Milyon Euro	86	77	45	98	52	94	452

2. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar

Arnavut makamlarının vergi ve çalışma güvenliği gibi konularda yapılan değişiklikleri öne sürerek sık sık idari ceza uygulamaları, KDV iadelerinin hiç yapılmaması veya çok geç yapılması, ihalelerde meydana gelen iptal veya değişiklikler nedeniyle firmaların mağdur olması, gümrük işlemlerinin zaman zaman beklenenden uzun sürmesi, ülkede mesleki eğitimin yetersiz ve çoğu alanda hiç olmaması nedeniyle kalifiye eleman tedarikinde zorluklar yaşanması firmaların genel olarak karşılaştıkları sorunlardır.

D. ARNAVUTLUK ÜLKESİNDEKİ DİĞER ÜLKELERİN YATIRIMLARI (Doğrudan Yabancı Yatırım Verileri)

Arnavutluk Merkez Bankası verilerine göre Arnavutluk'a yapılan yabancı yatırımları gerçekleştiren ülkeler incelendiğinde ilk sıradalar İsviçre, Hollanda, Türkiye ve İtalya'nın yer aldığı görülmektedir.

Tablo 3 Diğer Ülkelerin Toplam Yatırım Tutarı

YIL	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam
Toplam Değer Milyon Euro	2822	2882	2869	2938	3039	2858	17.408

E. YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

1. Faydalı Linkler

Tiran Büyükelçiliği: <http://tiran.be.mfa.gov.tr/Mission>

Arnavutluk Kalkınma Fonu: www.albaniandf.org

Arnavutluk Yatırım ve Kalkınma Ajansı: <https://aida.gov.al/sq/>

Arnavutluk Kamu İhaleleri: [https:// www.app.gov.al](https://www.app.gov.al)

Yerel İhaleler: <http://www.delalb.ec.europa.eu/en/tenders/list>

Günlük Elektronik İhaleler: www.ted.europa.eu

Ulusal Sicil Kayıt ve Lisans Başvuru Merkezi: <https://qkb.gov.al/>

Gümrük Genel Müdürlüğü: www.dogana.gov.al